Претендиране на обезщетение от извършителя

Италия

Как мога да претендирам за обезщетение или други средства за правна защита/удовлетворение от извършителя в съдебен процес (наказателно производство) и към кого трябва да се обърна?

Извършителят е длъжен да поправи вредата, причинена на жертвата. В член 185 от Наказателния кодекс се посочва, че трябва да се компенсират всички престъпления съгласно разпоредбите на гражданското право. Винаги когато дадено престъпление е причинило материална или нематериална вреда трябва да бъде платено обезщетение от извършителя и от всяко друго лице, което съгласно гражданското право е отговорно за действията на извършителя. В гражданското право щета, причинена от престъпление, е едно от обстоятелствата, при които може да се наложи обезщетение за нематериална вреда (член 2059 от Гражданския кодекс).

Жертвата има избор между два различни начина да получи компенсация за понесената вреда.

Тя може да бъде конституирана в наказателно производство като граждански ищец, което означава да заведе граждански иск като част от наказателното производство (*costituzione di parte civile*): в края на наказателното производство наказателният съд ще направи оценка на вредата и ще постанови отговорност за щети или ще заключи, че е налице право на обезщетение за щети и ще насочи страните към гражданските съдилища, за да бъде определен дължимият размер. В член 74 от Наказателно-процесуалния кодекс е предвидено, че по време на наказателното производство може да бъде предявен иск за щети съгласно член 185 от Наказателния кодекс от всяко лице, понесло вреда в резултат от престъпление, или от негов наследник срещу ответника и всяко друго лице, носещо отговорност съгласно гражданското право.

От друга страна, жертвата може да заведе гражданско дело директно, като внесе иск за щети в обикновен граждански съд.

Връзката между гражданските и наказателните дела са урежда с член 75 от Наказателно-процесуалния кодекс. Гражданско дело, заведено в граждански съд, може да бъде прехвърлено към наказателно производство по всяко време до произнасянето по същество от гражданския съд дори това решение да подлежи на обжалване. В този случай гражданското дело се прекратява и наказателният съд се произнася и по разходите по гражданското производство. Гражданското дело остава в гражданския съд, ако не бъде прехвърлено към наказателното производство или ако е заведено на етап, когато вече не е възможно гражданското дело да се присъедини към наказателното производство. Ако гражданското дело срещу страна, която е ответник в наказателно производство, е заведено в граждански съд, след като гражданското дело е присъединено към наказателното производство или след като е взето решение по наказателното дело на първа инстанция, гражданското производство се спира временно до окончателното решение по наказателното дело, с изключение на случаите, предвидени по закона.

В кой момент от наказателното производство следва да предявя иска си?

Граждански иск може да бъде присъединен към наказателното производство до етапа на предварителното заседание или дори след това до приключване на предварителните стъпки, които трябва да бъдат изпълнени по член 484 от Наказателно-процесуалния кодекс преди началото на самия съдебен процес. След като този етап бъде достигнат, към наказателното производство вече не може да бъде присъединен граждански иск.

Ако граждански ищец бъде конституиран в наказателното производство след изтичането на срока за призоваване на свидетели, експерти и съветници, посочен в член 468, параграф 1 от Наказателно-процесуалния кодекс, той не може да упражни правото да предостави списъци на свидетели, експерти или технически съветници. След като гражданският ищец е бил конституиран в гражданското производство, той става страна по делото на първа инстанция и по всички жалби, освен ако не бъде изключен или не се оттегли доброволно. Гражданско дело, присъединено към наказателно производство, се отменя в два случая: 1) молба за изключване на гражданския ищец може да бъде внесена от прокурора, ответника или друга страна, носеща отговорност съгласно гражданското право (член 80 от Наказателно-процесуалния кодекс), или съдът може по своя инициатива да разпореди изключването на гражданския ищец по всяко време до започване на делото на първа инстанция (член 81 от Наказателно-процесуалния кодекс); 2) гражданското дело може да бъде изрично оттеглено на всеки етап от производството чрез устна или писмена декларация, изготвена от гражданския ищец или от неговия специален представител (*procuratore speciale*); гражданското дело се счита за мълчаливо оттеглено, ако не е внесено писмено изложение или ако делото е заведено в граждански съд (член 82 от Наказателно-процесуалния кодекс).

За какво мога да претендирам в иска и как следва да го представя (да посоча общ размер и/или да уточня отделните претърпени вреди, пропуснати ползи и лихви)?

В гражданското дело, присъединено към наказателно производство, може да се претендира за обезщетение за вреди, материални или нематериални, медицински разходи, правна помощ, технически съвети и други разходи, направени или документирани, при условие че те са възникнали в резултат на извършеното престъпление.

Има ли специални формуляри за такива искове?

Няма официални формуляри за наказателните производства в Италия, но трябва да са изпълнени следващите изисквания.

Гражданският ищец трябва да има процесуална правоспособност (*capacità processuale*). Декларацията, че той желае да бъде конституиран в наказателното производство като граждански ищец, трябва да бъде вписана в регистъра на съответния съд или да бъде внесена по време на заседанието; за да бъде допустима, тя трябва да съдържа: а) данните на физическото лице или наименованието на сдружението или структурата, от която е искането за конституиране в производството като граждански ищец, и данните на техния законен представител; б) данни на ответника, срещу когото е заведено гражданското дело, или друга лична информация, служеща за неговото идентифициране; в) пълното име на адвоката, представляващ гражданския ищец, и описание на неговите правомощия; г) изложение на основанията на иска; д) подпис на адвоката. Ако бъде внесена по друг начин, а не по време на заседание, декларацията трябва да бъде съобщена от гражданския ищец на другите страни, като влиза в сила по отношение на всяка от страните от деня на връчване на уведомлението. Ако правомощията на адвоката не са посочени в края или в полето на декларацията, с която гражданският ищец изразява желанието си да бъде конституиран в производството, а вместо това са предоставени под една от другите форми, предвидени в член 100, параграфи 1 и 2 от Наказателно-процесуалния кодекс, то този документ трябва да бъде вписан в регистъра или да бъде внесен по време на заседанието заедно с декларацията.

Какви доказателства трябва да представя в подкрепа на моя иск?

В наказателното производство гражданското дело е подчинено на производството за определяне на невинността или вината на ответника. По отношение на това прокуратурата има задачата да докаже виновността на ответника. Гражданският ищец обаче може да играе роля в доказателствения процес, по-специално по отношение на доказателствата за вида понесена вреда, размера на вредата и др. В гражданското производство, от друга страна, жертвата е тази, която носи тежестта на доказване, когато става въпрос за предоставяне на доказателства (напр. медицински свидетелства), сочещи размера на понесената вреда, въпреки че тежестта на доказване може да бъде изключена, като се посочи, че е налице законова презумпция в полза на жертвата.

Мога ли да получа правна помощ преди и/или по време на производството? Мога ли да я получа, ако не живея в държавата, в която се провежда производството?

Финансирана от държавата правна помощ се предоставя на лица, чийто годишен доход не надхвърля определен праг: предоставя се, при условие че производството се провежда в Италия, и от нея могат да се възползват както италиански граждани, така и граждани на други държави. Този въпрос е уреден с Президентско постановление № 115/2002.

Кога наказателният съд ще отхвърли или откаже да се произнесе по моя иск срещу извършителя на престъплението?

В наказателното производство гражданския иск няма да бъде удовлетворен, ако ответникът бъде оправдан. Когато по време на предварителното разследване е внесено искане за прилагане на договорена санкция (*richiesta di applicazione di pena*), молбата за конституиране в наказателното производство като граждански ищец не може да бъде приета на последващото заседание. Такава молба за конституиране в производството не може да бъде внесена и по време на съдебното заседание след искането за прилагане на договорена санкция в производството на основание възражение срещу наложена присъда, без да се иска изслушване на ответника (*opposizione a decreto penale*), или възражение срещу разпореждане за незабавно съдебно решение (*opposizione a decreto di giudizio immediato*). Законът изрично изключва също така и конституиране в наказателното производство като граждански ищец в определени други случаи, като например съдебни процеси срещу непълнолетни или малолетни.

Мога ли да обжалвам това решение или да търся други средства за правна защита/удовлетворение?

В края на делото, след решението на първа инстанция или при обжалване, гражданският ищец може да счете, че окончателното решение не удовлетворява в подходяща степен понесените от него вреди, а ако е така, гражданският ищец може да обжалва решението на съда — отново чрез своя адвокат — но единствено във връзка с разделите или разпоредбите, отнасящи се до гражданския иск за щети. Така всяко последващо решение може да измени решението на първа инстанция с оглед на гражданските аспекти (а по този начин с оглед на щетите). Едно такова решение може да обърне посоката на нежеланите последици от решението по отношение на компенсирането на вредите, но не влияе върху заключенията относно наказателната отговорност на ответника — ответник, който е признат за невинен по смисъла на наказателното право, продължава да е невинен дори след промяна на решението в полза на гражданския ищец. По този начин решението на наказателния съд относно наказателната отговорност на ответника остава непроменено, ако решението за оневиняване на ответника се оспорва само от гражданския ищец. Следователно е възможен обективен и реален конфликт между заключенията в решението на първа инстанция, с което ответникът е оправдан по смисъла на наказателното право, и заключенията в постановеното в апелативно производство решение след внесено възражение от гражданския ищец, в което като основание за присъждане на компенсация за вреди се разглеждат същите въпроси. Така че това е изключително деликатен технически въпрос.

Ако ми бъде присъдено обезщетение от съда, как да гарантирам изпълнението на съдебното решение срещу извършителя и каква помощ могат да получа в това отношение?

По искане на гражданския ищец и при условие че е налице подходящо основание, съдът обявява разпореждането си за компенсиране и обезщетяване на вредата за временно изпълняемо. Разпореждането за извършване на условно първо плащане (*provvisionale*) във всички случаи се изпълнява незабавно. След като решението стане изпълнимо, ищецът може да го приведе в действие съгласно обичайните гражданско-процесуални норми.

Последна актуализация: 16/09/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница.